

SOSIALIDEMOKRATIAN AGRAARIOHJELMA VENÄJÄN VALLANKUMOUKSESSA ⁶⁷

REFERAATTI

Täyttääkseni puolalaisten tovereiden pyynnön yritän tässä tehdä lyhyesti selkoa siitä, mitä sisältää kirjani, jolla on tuo otsikossa mainittu nimi ja joka on kirjoitettu vuoden 1907 marraskuussa, mutta ei ole vielä tähän mennessä ilmestynyt syistä, jotka *eivät riipu* minusta*.

Mainitun kirjan ensimmäisessä luvussa tarkastelen „agraarikumouksen taloudellisia perustoja ja olemusta Venäjällä”. Rinnastamalla uusimpia (vuodelta 1905 olevia) tietoja maanhallinnasta Venäjällä ja määrittelemällä Euroopan-Venäjän kaikkien 50 läänin maavarannon pyörein luvuin 280 miljoonaksi desjatiinaksi saan tulokseksi allaesitetyn kuvan kaiken maaomaisuuden, sekä osuusmaiden että yksityisomistuksessa olevan maaomaisuuden, jakaantumisesta:

	Omaisuuk- sien luku	Maata desja- tinaa	Keskimää- rin 1 omal- suutta kohti desjatiinaa
(miljoonissa)			
a) köyhtynyt talonpoikaisto, joka on maaorjuudellisen riiston puristuksessa	10,5	75,0	7,0
b) keskitalonpoikaisto	1,0	15,0	15,0
c) talonpoikaisporvaristo ja kapitalistinen maanomistus	1,5	70,0	46,7
d) maaorjuudelliset latifundiot	0,03	70,0	2.333,0
<i>Kaikkiaan</i>	13,03	230,0	17,6
Omaisuuksien mukaan jakamatonta maata	—	50,0	—
<i>Yhteensä</i>	13,03	280,0	21,4

* Ks. Teokset, 13. osa, ss. 205—413. *Totm.*

Jokainen, ken vähänkin tuntee yhteiskuntatilastoja, ymmärtää, että tämä kuva voi olla vain likipitäin oikea. Meille eivät kuitenkaan ole tärkeitä ne yksityiskohdat, joihin liberaalis-narodnikkilaisen suunnan taloustieteilijät tavallisesti hukkuvat itse ja hukuttavat asian olemuksen, vaan käynnissä olevan prosessin luokkasisältö. Esittämäni kuva selittää tätä sisältöä ja osoittaa, mistä Venäjän vallankumouksessa käydään taistelua. 30.000 tilanherraa, pääasiassa aatelisto, sekä apanaasiosasto omistavat 70 miljoonaa desjatiinaa maata. Tätä tärkeintä tosiasiaa on vertailtava toiseen tosiasiaan: 10½ miljoonan talonpoikaistalouden ja kaikkein pienimpien omistajain hallinnassa on 75 miljoonaa desjatiinaa maata.

Nämä viimeksi mainitut voisivat *laajentaa* maaomaisuuttaan *kaksinkertaisesti* edellisten kustannuksella: sellainen on taistelun objektiivisesti kiertämätön kehitystendenssi, riippumatta niistä erilaisista mielipiteistä, joita siitä on eri luokilla.

Edellä esitetystä kuvasta käy täysin selvästi ilmi agraaripulan taloudellinen olemus. Miljoonat köyhtyneet, taloudelliseen häviöön joutuneet pientalonpojat, jotka ovat puutteen, pimeyden ja maaorjuuden jätteiden painamia, *eivät voi* elää muuten kuin puolittain maaorjuudellisessa riippuvaisuudessa tilanherrasta, muokkaamalla omalla maatalouskalustollaan hänen maataan maksuksi laitumista, hakamaista, juottopaikoista, korvaukseksi yleensä „maasta”, talvellisista lainoista j.n.e. j.n.e. Toisaalta äärettömien latifundioiden omistajat *eivät voi* tällaisissa oloissa hoitaa talouttaan muuten kuin käyttämällä apuna naapureina asuvien köyhtyneiden talonpoikain työtä, sillä tällainen taloudenhoito ei vaadi pääoman kulutusta eikä siirtymistä uusiin maanviljelysjärjestelmiin. Tuloksena on pakostakin se, mitä venäläisessä taloustieteellisessä kirjallisuudessa on monet kerrat kuvattu työllämaksujärjestelmänä. Se ei ole mitään muuta kuin *maaorjuuden edelleen kehittymistä*. Riiston perustana ei ole työntekijän irrottaminen maasta, vaan köyhtyneen talonpojan pakollinen kiinnittäminen maahan, ei yksityisomistajan pääoma, vaan hänen maansa, ei latifundioiden omistajan työvälineet, vaan talonpojan vanhanaikainen sähä, ei maanviljelyskulttuurin edistys, vaan kautta vuosien jatkuva vanha piintyneisyys, ei „vapaa palkkaus”, vaan joutuminen koronkiskurien velkaorjuuteen.

Edellä kuvatun asiointilan seuraukset maanviljelyskulttuurin alalla voidaan ilmaista seuraavilla numeroilla: osuusmailla sato tekee 54 puutaa desjatiinalta, tilanherran maalla — 66 puutaa, silloin kun harjoitetaan huuttorivilyelystä, kun maat muokataan tilanherran laskuun tilanherran työvälillä ja kun käytetään palkkatyötä, samalla tilanherran maalla — 50 puutaa, silloin kun harjoitetaan niin sanottua kahdaviilyelystä, ja vihdoin — 45 puutaa niillä tilanherran mailla, jotka talonpojat ovat ottaneet vuokralle. *Koronkiskuri-maatorjuudellisen* viljelyksen oloissa (edellä mainittu „kahdaviilyelyst” ja talonpoikain harjoittama vuokraus) tilanherran maat antavat huonomman sadon kuin ehtyneet, laadultaan huonommat osuusmaat. Tästä maatorjuudellisten latifundioiden lujittamasta orjuutuksesta tulee Venäjän tuotantovoimien kehityksen *peruseste*.

Mutta edellä esitetystä kuvasta käy selville vielä jotain muutakin. Nimittäin: kapitalistisessa maassa tämä kehitys *voi* käydä kahdella tavalla. Joko latifundiot säilyvät ja muodostuvat vähitellen kapitalistisen taloudenhoidon pohjaksi maalla,— se on agraarikapitalismin preussilainen tyyppi; tilanteen herrana on junkkeri. Kokonaisten vuosikymmenien kuluessa tulee jatkumaan hänen poliittinen herruutensa ja talonpojan takapajuisuus, alennustila, kurjuus ja sivistymättömyys. Tuotantovoimien kehitys tulee edistymään kovin hitaasti — siihen tapaan kuin Venäjän maanviljelyksessä vuodesta 1861 vuoteen 1905.

Tahi sitten vallankumous läkaisee pois tilanherrain maatilat. Kapitalistisen maanviljelyksen perustaksi tulee vapaa farmari *vapaalla*, s.o. kaikesta keskiaikaisuuden romusta puhdistetulla, maalla. Se on agraarikapitalismin *amerikkalainen* tyyppi, *tuotantovoimien mitä nopeinta kehitystä* sellaisissa oloissa, jotka ovat suurille kansanjoukoille edullisimmat kaikista niistä oloista, jotka kapitalismin vallitessa ovat mahdollisia.

Todellisuudessa Venäjän vallankumouksessa ei käydä taistelua „sosialisoimisesta” eikä muista narodnikkien tyhmyyksistä — se ei ole muuta, ei mitään muuta kuin poroparvarillista ideologiaa, pikkuporvarillisia fraaseja,— *vaan siitä*, mitä tietä Venäjän kapitalistinen kehitys on kulkeva: „preussilaista” vaiko „amerikkalaista” tietä. Ellei tehdä selväksi tätä vallankumouksen *taloudellista* pohjaa, ei voida ymmärtää yhtään *mitään* agraariohjelmaa koskevasta kysy-

myksestä (kuten ei ole ymmärtänyt Maslov, joka pohtii abstraktisesti toivottavia, mutta ei ota selville sitä, mikä on taloudellisesti väistämätöntä).

Tilan puute ei salli minun esittää ensimmäisen luvun koko sisältöä; teen vain parilla sanalla yhteenvedon siitä: kaikki kadetit koettavat kaikin voimin hämätä agraarikoumuksen olemusta, ja herrat Prokopovitshit *auttavat* heitä siinä. Kadetit sotkevat („sovittelevat”) agraariohjelmien kaksi peruslinjaa vallankoumuksessa: tilanherrain ja talonpoikain linjan. Ja vielä, niin ikään parilla sanalla: jo vuosina 1861—1905 Venäjällä tulivat esiin kapitalistisen agraarikehityksen molemmat tyypit — sekä preussilainen (tilanherratalouden *asteittainen* kehitys kapitalismin suuntaan) että amerikkalainen (talonpoikaiston luokkakerrostuminen ja tuotantovoimien kehityksen nopeus vapaammassa ja maasta rikkaassa etelässä). Ja vihdoin myös kolonisaatiokysymys, jota olen tarkastellut tuossa luvussa, mutta jonka esittämiseen ei tässä ole tilaisuutta. Mainitsen vain, että *pahimpana* esteenä satojen miljoonien desjatiinojen käytölle Venäjällä ovat ne maaorjuudelliset latifundiot, joita on maanomistuksen alalla keskiseuduilla. Voitto, joka näistä tilanherroista saadaan, muodostuu mahtavaksi sysäykseksi, joka saa aikaan niin nopean tekniikan ja kulttuurin kehityksen, että viljelyskelpoisten maa-alojen laajuus tulee kasvamaan kymmenen kertaa nopeammin kuin mitä se on kasvanut vuoden 1861 jälkeen. Tässä eräitä lukuja: koko Venäjän valtakunnan yleisestä desjatiinamäärästä — 1.965 miljoonasta desjatiinasta — meillä ei ole *mitään* tietoja 819 miljoonasta desjatiinasta. Näin muodoin tarkasteltavaksi jää vain 1.146 miljoonaa desjatiinaa, joista käytössä on 469 miljoonaa, siinä luvussa 300 milj. desjatiinaa metsiä. Äärettömän suuri määrä nykyisin mihinkään kelpaamattomia maita tulee lähitulevaisuudessa kelloisiksi, *kun* Venäjä *vapautuu* tilanherrain latifundioista*.

Kirjani toinen luku käsittelee VSDTP:n agraariohjelmien tarkistusta vallankoumuksessa. Kaikkien aikaisempien

* Liberaalis-narodnikkilaiset taloustieteilijät päättelevät näin: *koska* keskiseuduilla ei riitä maata, *koska* Siperia, Keski-Aasia j.n.e. eivät kelpaa kolonisaatioalueiksi, niin *pitää* jakaa lisää maita. Tämä merkitsee sitä, että toistaiseksi voitaisiin olla koskematta tilanherrain latifundioihin, ellei olisi maanpuutetta. Marxilaisten tulee päätellä kokonaan toisella tavalla: *niin kauan, kun* tilanherrain latifundiot ovat hävitättämättä, on tuotantovoimien nopea kehitys sekä keskiseuduilla että kolonioissa (Venäjän reuna-alueilla) mahdotonta.

ohjelmien perusvirhe on se, ettei niissä ole kyllin selvää käsitettä siitä, minkä *tyyppistä* voi olla kapitalistinen agraarikehitys Venäjällä. Ja tämän virheen toistivat menševikit, jotka pääsivät voitolle Tukholman edustajakokouksessa ja antoivat puolueelle *kunnallistamisohjelman*. Juuri kysymyksen *taloudellinen puoli*, s.o. sen tärkein puoli, jäi Tukholmassa *kokonaan käsittelemättä*, vallitsevina olivat „poliittiset” näkökohdat, politikointi, eikä marxilainen analyysi. Sille voi olla vain *osittaisena* selityksenä itse Tukholman edustajakokouksen ajankohta, jolloin koko huomio oli tähdätty vuoden 1905 joulukuun tapahtumain ja vuoden 1906 ensimmäisen Duuman arviointiin. Senpä tähden Plehanov, joka vei *Tukholmassa* läpi Maslovin kunnallistamisohjelman, ei syventynyt lainkaan ajattelemaan kapitalistisessa maassa tapahtuvan „talonpoikaisen agraarivallankumouksen” (Tukholman edustajakokouksen pöytäkirjat, s. 42, Plehanovin sanat) *taloudellista sisältöä*. Joko tämä on korupuhetta ja marxilaiselle sopimatonta talonpoikain „pyydystämistä” demagogian ja petkutuksen avulla („Bauernfang”) tahi sitten on olemassa sellainen *taloudellinen* mahdollisuus, että kapitalismi pääsee kehittymään nopeammin *talonpoikaiston voiton* ansiosta, ja siinä tapauksessa pitää ehdottomasti olla selvä käsitys sellaisesta voitosta, sellaisesta agraarikapitalismin tiestä ja sellaisesta maanomistussuhteiden järjestelmästä, jotka vastaavat tätä „talonpoikaisen agraarivallankumouksen” voittoa.

Vaikutusvaltaisimpien „kunnallistajien” tärkein peruste Tukholmassa pohjautui siihen, että talonpojat suhtautuvat *vihamielisesti* osuusmaiden kansallistamiseen. John⁵⁸, joka esiintyi kunnallistajain puolesta *alustajana*, huudahti: „Meillä ei olisi silloin yksistään Vendée⁵⁹, vaan talonpoikaiston yleinen kapina” (voi kauheata!) „valtion yrityksiä vastaan sekaantua talonpoikaiston *omien* osuusmaiden hallintaan, niiden „kansallistamisen” yrityksiä vastaan” (Tukholman edustajakokouksen pöytäkirjat, s. 40). Kostrov⁶⁰ huudahti: „Talonpoikain keskuuteen meneminen sen (kansallistamisen) kanssa merkitsee heidän sysäämistä luotamme. Talonpoikaismiehet menee meistä sivu tai kääntyy meitä vastaan, ja me joudumme heitetyiksi vallankumouksellaislaivan laidan yli. Kansallistaminen heikentää sosialidemokratiaa, erottaa sen talonpoikaistosta ja heikentää siten myös vallankumousta” (s. 88).

Tämä lienee selvä. Talonpojat suhtautuvat kansallistamiseen vihamielisesti,— sellainen on menshevikkien tärkein argumentti. Ja jos se on totta, niin eikö sitten ole ilmeistä, että on naurettavaa panna toimeen... „talonpoikainen agraarivallankumous” *vastoin* talonpoikain tahtoa?

Mutta onko se totta? Vuonna 1905 P. Maslov kirjoitti: „Venäjällä ei tätä nykyä voida tunnustaa maan kansallistamista agraarikysymyksen ratkaisemiseksi ennen kaikkea (huomatkaa tämä „ennen kaikkea”) siksi, että se on toivotoman utopistinen”... „Mutta suostuvatkohan talonpojat”? (P. Maslov, „Agraariohjelmien arvostelua”, 1905, s. 20).

Mutta vuonna 1907, maaliskuussa: „Kaikki narodnikkilaiset ryhmät (trudovikit, kansansosialistit, sosialistivallankumoukselliset) puoltavat maan kansallistamista muodossa taikka toisessa” (aikakauslehti „*Obrazovanije*”⁶¹, 1907, № 3, s. 100). Ja kuka näin kirjoittaa? *Tuo sama P. Maslov!*

Siinä teille uusi Vendée! siinä teille talonpoikain kapina kansallistamista vastaan! Ja sen sijaan, että olisi rehellisesti tunnustanut virheensä, sen sijaan, että olisi *talouden kannalta* tutkinut, minkä takia talonpoikien oli asetettava kannattamaan kansallistamista, Maslov käyttäytyi kuin Ivan Muistamaton. Hän *katsoi parhaaksi unohtaa* omat sanansa ja kaikki Tukholman edustajakokouksessa pidetyt puheet.

Enemmänkin. Peittäääkseen ”harmillisen tapauksen” jäljet Maslov sepitti trudovikeista sellaisen juorun, että nämä ovat kannattaneet kansallistamista muka poroporvarillisista syistä, „*asettaen toiveensa keskusvaltaan*” (ibid.*). Että tämä on juorua, sen todistaa seuraava rinnastus. Sekä *ensimmäiselle* että *toiselle* Duumalle esitetyssä trudovikkien maalakiehdotuksessa, sen 16. §:ssä, sanotaan: „Yleiskansallisen maavarannon hoitaminen tulee antaa paikallisten itsehallintojen tehtäväksi, jotka on valittu yleisen, yhtäläisen, välittömän äänioikeuden perusteella ja salaisella äänestyksellä ja jotka toimivat itsenäisesti lain säätämässä puitteissa”.

VSDTP:n agraariohjelmassa, jonka menshevikit veivät läpi, sanotaan: VSDTP vaatii... „4) yksityisomistuksellisten maiden, pientä maanomistusta lukuunottamatta, konfiskointia ja niiden siirtämistä demokraattisilla perusteilla

* — *ibidem* — samassa kohdassa. *Toim.*

valittujen suurten paikallisten itsehallintoelinten määräysvaltaan" („jotka yhdistävät — 3. pykälä — kaupunki- sekä maaseutupiirikuntia”).

Oleellinen ero näiden ohjelmien välillä ei ole „hoitamisen”- ja „määräysvaltaan”-sanojen* välisessä eroavaisuudessa, vaan lunastuskysymyksessä (joka Tukholman edustajakokouksessa hylättiin *bolshevikkien* äänillä Dania ja kumpp. vastaan ja jota menshevikit ovat koettaneet viedä uudelleen läpi edustajakokouksen jälkeen) sekä *talonpoikain* maita koskevassa kysymyksessä. Menshevikit tekevät erotuksen näihin maihin nähden, *trudovikit* eivät sitä tee. *Trudovikit todistivat kunnallistajille, että minä olin oikeassa.*

Ei voida epäillä sitä, etteikö *trudovikkien* ohjelma, joka esitettiin I ja II Duumalle, ole talonpoikaisjoukkojen ohjelma. Kaikki, sekä talonpoikaisedustajain kirjallisuus että heidän allekirjoituksensa lakiehdotusten alla ja heidän jakautumisensa lääneittäin,— kaikki todistaa sitä täysin vakuuttavasti. Maslov kirjoitti vuonna 1905, että „erikoisesti” (jo siteeratun kirjasen 20. sivu) lohkotilatalonpojat eivät voi suostua kansallistamiseen. Osoittautui, että se on „erikoista” pötyä. Niinpä esimerkiksi Podolian läänissä talonpojat ovat maanviljelijä-lohkotilallisia, mutta „104:n” maalakiehdotuksen (*trudovikkien* ehdotus, jota edellä on siteerattu) allekirjoitti ensimmäisessä Duumassa 13 podolialaista ja toisessa — 10!

Entä minkä takia talonpojat ovat asettuneet kannattamaan kansallistamista? Sen takia, että he ovat vaistomaisesti käsittäneet paljon paremmin kuin lyhytnäköiset valemarsxilaiset koko keskiaikaisen maanomistuksen *hävittämisen* välttämättömyyden. Keskiaikainen maanomistus *pitää* hävittää, jotta voitaisiin raivata tietä kapitalismille maanviljelyksessä, ja pääoma *on* eri maissa ja eri mitassa *hävittänyt* vanhan keskiaikaisen maanhallinnan alistamalla sen markkinoiden vaatimuksiin ja muuttamalla sitä kaupallisen maanviljelyksen vaatimuksia vastaavasti. Marx osoitti jo „Pääoman” kolmannessa osassa, että kapitalistinen tuotantotapa *tapaa* maanomistuksen sellaisissa historianluomissa muodoissa, jotka eivät vastaa kapitalismia (mai-

* *Menshevikit hylkäsivät Tukholmassa* korjausehdotuksen, jossa ehdotettiin vaihdettavaksi „määräysvaltaan”-sana „omaisuudeksi”-sanaan (ks. Pöytäkirjat, s. 152).

den klaani- (sukuyhteisöllinen), yhteisöllinen, feodaalinen, patriarkallinen y.m. hallinta), ja että se luo ne uudelleen uusia taloudellisia vaatimuksia vastaavasti⁶².

„Lisäarvoteorioissa” * luvussa „Ricardon korkoteorian historialliset edellytykset” Marx on kehitellyt nerokkaan selvästi tätä ajatusta. Hän sanoo siinä: „Kapitalistinen tuotanto, Henrik VII:n kaudesta alkaen, ei ole missään maailmassa tehnyt niin armottomasti selvää perinteellisestä maanviljelysjärjestelmästä, missään se ei ole luonut itselleen niin täydellisiä (adekvaattisia = ihanteellisen vastavia) ehtoja eikä siinä määrin alistanut niitä alaisekseen. Englanti on siinä suhteessa maailman vallankumouksellisin maa”. „Mutta mitä merkitsee clearing of estates (kirjaimellisesti = maatilojen puhdistaminen eli maiden puhdistaminen)? Se merkitsee, ettei välitetty lainkaan enempää paikallisesta väestöstä — se ajettiin pois, — kuin myöskään olevista kylistä — ne hajotettiin maan tasalle, — ei talousrakennuksista — ne purettiin, — ei maatalouden vallinneista muodoista — ne vaihdettiin yhdellä iskulla muuttamalla esimerkiksi kyntömaat karjanlaitumiksi, — sanalla sanoen mitään tuotannon ehtoja ei otettu vastaan sellaisina, kuin ne perinteiden mukaisina olivat olemassa, vaan *luotiin* historiallisesti nuo ehdot sellaiseen muotoon, että ne vastaisivat jokaisessa kyseisessä tapauksessa pääoman edullisimman käytön vaatimuksia. Sikäli *ei* siis todellakaan *ole olemassa maanomistusta*, sillä tuo omistus antaa pääomalle — farmarille — vapauden hoitaa talouttaan vapaasti, kinnostuneena yksinomaan rahatulon saannista” (ss. 6—7)⁶³.

Sellaiset ovat keskiaikaisten muotojen nopeimman hävittämisen ja kapitalismin vapaimman kehityksen ehdot — pääoman esteenä olevan vanhan maanomistuksen *hävittäminen*, maan yksityisomistuksen hävittäminen. Tällainen keskiaikaisen maanhallinnan vallankumouksellinen „*puhdistus*” on *kiertämätön* Venäjälläkin, eivätkä mitkään voimat maailmassa voi sitä pidättää. Kysymys on *ainoastaan* siitä, *taistelua* käydään *yksinomaan* siitä, suorittavatko tämän „puhdistuksen” *tilanherrat* vaiko *talonpoikaisto*. Tilanherrojen suorittama keskiaikaisen maanhallinnan „puhdistus” — se oli talonpoikain rosvoamista vuonna 1861, se oli Stolypinin agraarireformi vuonna 1906 (87. pykälän

* „Theorien über den Mehrwert”. II. Band, 2. Teil, Stuttgart, 1905 („Lisäarvoteorioita”, II osa, 2. nide, Stuttgart, 1905. Toim.).

mukainen lainsäädäntö). *Talonpoikain suorittama maiden „puhdistus” kapitalismia varten* — se on maiden kansallistamista.

Maslov, Plehanov ja kumpp. eivät ole lainkaan ymmärtäneet juuri tätä kansallistamisen *taloudellista* olemusta *porvarillisessa* vallankumouksessa, jonka suorittavat työläiset ja talonpojat. He eivät laatineet agraariohjelmaa taistelun käymiseksi keskiaikaista maanhallintaa vastaan, joka on maaorjuudellisten suhteiden tärkeimpiä jätteitä, eikä sitä varten, että olisi raivattu täydellisesti tie kapitalismille, vaan sitä *surkeaa poroporvarillista yritystä* varten, jonka avulla haluttiin „harmonisesti” yhdistää toisiinsa vanha ja uusi, maaosuuksien antamisen tietä syntynyt maanomistus ja vallankumouksen konfiskoimat maaorjuudelliset latifundiot.

Ja lopuksi, näyttääkseni kunnallistamisaatteen koko poroporvarillisen taantumuksellisuuden, esitän maiden vuokraamista koskevat tiedot (vuokrauskysymyksen merkityksestä olen maininnut jo vuonna 1906, kiistassa Maslovin kanssa, kirjassessani „Työväenpuolueen agraariohjelman tarkistus” *). Saratovin läänin Kamyshinin kihlakunnassa **:

Talonisäntien ryhmät	Yhtä maaosuuksien jaossa muodostunutta tilusta kohti tuli maata desjatiinoissa			
	Osuuskyn- tömaata	Vuokralle- otettua maata	Vuokralle- annettua maata	Yhteensä kylivössä maata
Ilman työjuhtia	5,4	0,3	3,0	1,1
1 työjuhtaa	6,5	1,6	1,3	5,0
2 työjuhtaa	8,5	3,5	0,9	8,8
3 „	10,1	5,6	0,8	12,1
4 „	12,5	7,4	0,7	15,8
5 tai useampia	16,1	16,6	0,9	27,6
<i>Keskimäärin</i>	9,3	5,4	1,5	10,8

Katsokaa, minkälainen on *todellinen* taloudellinen suhde *osuusmaan*, jonka ratkiviisaat Maslov ja Plehanov jättävät talonpoikain omistukseen, ja *osuusmaiden* ulkopuolisen (vuokra-) maan välillä, joka halutaan „kunnallistaa”.

* Ks. Teokset, 10. osa, ss. 157—187. *Toim.*

** „Kapitalismin kehitys Venäjällä”, 2. painos, ss. 51, 54 ja 82. (Ks. Teokset, 3. osa, ss. 71, 74 ja 106—107. *Toim.*)

Hevosettomat talonpojat, ja sellaisia talouksia Venäjällä oli vuosina 1896—1900 kaikkiaan $3\frac{1}{4}$ miljoonaa 11,1 miljoonasta, *antavat vuokralle kymmenen kertaa enemmän* maata kuin mitä he itse ottavat vuokralle. Heillä on kylvössä viisi kertaa vähemmän maata kuin tekevät heidän „maaosuutensa”. Yhden hevosen omistavilla ($3\frac{1}{3}$ miljoonaa taloutta koko Venäjällä) vuokralleotetun maan määrä *tuskin ylittää* vuokralleannetun maan määrän, ja kylvössä oleva maa-ala on „maaosuuksia” *pienempi*. Kaikilla ylemmillä ryhmillä, s.o. talonpoikain vähemmistöllä, vuokralleotettuja maita on monta kertaa enemmän kuin vuokralleannettuja ja kylvössä oleva maa-ala ylittää „maaosuuden” koon sitä enemmän, mitä varakkaampi on talonpoika.

Tällaiset suhteet vallitsevat *koko* Venäjällä. Kapitalismi hajottaa maanviljely-yhteisön, *vapauttaa* talonpojat „osuusmaiden” vallasta, vähentää osuusmaiden merkitystä maa-seudun kummassakin kohtiossa, mutta peräti syvästi ajattelevat menshevikit huudahtavat: „talonpojat nousevat kapinaan osuusmaiden kansallistamista vastaan”.

Menshevikeiltä „on jäänyt huomaamatta”, ettei Venäjällä ole keskiaikaista ainoastaan tilanherrain maanomistus, vaan myös talonpoikain osuusmaanomistus. Se, että lujitetaan osuusmaanomistusta, joka *ei lainkaan vastaa* uusia, kapitalistisia suhteita, on taantumuksellinen toimenpide, kun sen sijaan kunnallistaminen *lujittaa* juuri osuusmaanomistusta eikä „kunnallistettaviksi kuuluvien” ei-osuusmaiden omistusta. Osuusmaanomistus erottaa talonpoikia toisistaan tuhansilla keskiaikaisilla väliaidoilla ja keskiaikaisella verotus-„yhteisöllä”, se jarruttaa tuotantovoimien kehitystä. Kapitalismi hävittää *ehdottomasti* „yhteisön” ja tämän osuusmaiden omistuksen. Stolypin tuntee sen ja hävittää sitä mustasotnialaiseen tapaan. Talonpojat tuntevat sen ja tahtovat hävittää sen talonpoikain tapaan eli vallankumouksellisesti-demokraattisesti. Mutta menshevikit huudahtavat: „Ei saa koskea osuusmaihiin”.

Kansallistaminen hävittää vanhan perua olevan „yhteisön” ja keskiaikaisen osuusmaanomistuksen tavalla, joka yleensä on ainoa ajateltavissa oleva tie näiden laitosten hävittämiseksi kapitalistisessa yhteiskunnassa siten, että talonpoikain edut tulevat mahdollisimman täydellisesti huomioiduiksi. „Kuulua kysymystä „yhteisöstä””, luumme

kirjasesta „Aineistoa talonpoikaiskysymykseen (Selostus Yleisvenäläisen talonpoikaisliiton edustajakokouksen istunnoista marraskuun 6—10 piltä 1905)”. Pietari, v. 1905, „ei nostettu lainkaan, vaan se vaieten ratkaistiin kielteisesti: maan tulee olla yksilöiden ja yhtymien käytössä,— sanotaan sekä ensimmäisen että toisen edustajakokouksen päätöksissä” (s. 12). Kysymykseen, eivätkö itse talonpojat joudu kärsimään osuusmaiden kansallistamisesta, edustajat vastasivat: „Jaon yhteydessä he yhtäkaikki saavat” (s. 20). Omistaja-talonpoika (ja hänen ideologinsa hra Peshehonov) käsittää mainiosti, että „jaon yhteydessä he yhtäkaikki saavat maata”, että kohta maaorjuudenaikaiset latifundiot hävitetään. Ja laajoissa mitoissa tapahtuva „jako”, joka merkitsee kaikkien maiden kansallistamista, on hänelle tarpeen sitä varten, jotta vapauduttaisiin keskiaikaisuuden kahleista, jotta „puhdistettaisiin” maat, jotta niiden käyttö saataisiin uusia taloudellisia oloja vastaavaksi. Esiintyessään toisessa Duumassa hra Mushenko, joka puhui sosialistivallankumouksellisten nimessä, ilmaisi mainiosti tämän ajatuksen sanoessaan hänelle ominaisella naiiviudella: „(Maanviljelijäin) oikea erikseen asumaan asettuminen on mahdollista vasta silloin, kun maa vapautetaan erilleen-aitaamisesta, kun poistetaan kaikki väliaidat, joita maan yksityisomistuksen periaate on sille pystyttänyt” (Toisen Duuman pöytäkirjat, s. 1172). Verratkaa tätä lausuntoa edellä esitettyihin Marxin sanoihin, niin ymmärrätte, että poroporvarillinen sanahelinä „sosialisoimisesta” ja „tasa-suhtaisuudesta” kätkee taakseen varsin reaalisen sisällön: vanhan keskiaikaisen maanomistuksen porvarillis-vallankumouksellisen puhdistuksen.

Maiden kunnallistaminen on porvarillisessa vallankumouksessa *taantumuksellinen* toimenpide, koska tämä toimenpide jarruttaa taloudellisesti välttämätöntä ja kiertämätöntä keskiaikaisen maanomistuksen hävittämisprosessia, prosessia, joka johtaa siihen, että maalla vakiintuvat *yhtäläiset* taloudelliset olot kaikille *isännille*, olipa heidän asemansa, menneisyytensä, vuoden 1861 maaosuutensa j.n.e. minkäläinen tahansa. Maiden jakaminen yksityisomaisuudeksi olisi nyt *taantumuksellista*, koska se säilyttäisi nykyisen, vanhentuneen osuusmaanomistuksen, joka on vanhan perua; mutta myöhemmin, sen jälkeen kun maa on täysin puhdistettu kansallistamisen tietä, jako olisi mahdol-

linen *uuden*, vapaan *farmaritalouden* tunnuksena *. Marxilaisten asiana on auttaa radikaaliporvaristoa (s.o. talonpoikaistoa) hävittämään vanha romu niin täydellisesti kuin suinkin ja turvata kapitalismin nopea kehitys eikä suinkaan auttaa pikkuporvareita, kun nämä pyrkivät asettumaan rauhallisesti paikoilleen, mukautumaan menneisyyteen.

Kolmas luku käsittelee „kansallistamisen ja kunnallistamisen teoreettisia perustoja”.

En tietenkään ryhdy toistamaan puolalaisille tovereille asioita, jotka ovat jokaiselle marxilaiselle yleisesti tunnettuja, kuten sitä, että maiden kansallistaminen kapitalistisessa yhteiskunnassa merkitsee absoluuttisen koron, mutta ei differentiaalikoron hävittämistä j.n.e. Venäläisiä lukijoita silmälläpitäen minun *oli pakko* puhua siitä yksityiskohtaisesti, sillä Pjotr Maslov väitti, että Karl Marxin absoluuttista korkoa koskeva teoria on „ristiriita”, mikä „voidaan selittää vain (!) sillä, että kolmas osa on tekijän jälkeensä jäänyt teos, johon on otettu luonnoshahmotelmatkin” („Agraarikysymys”) **.

Tämä Pjotr Maslovin väite, jonka hän esittää pyrkiessään oikaisemaan Karl Marxin luonnoshahmotelmia, ei ole minulle mikään uusi. Osoitin jo „Zarja”⁶⁴ aikakauslehdessä vuonna 1901, että Maslov on „Zhizn”⁶⁵ julkaisussa vääristellyt Marxin korkoteoriaa ***. Kuitenkin kohta sen jälkeen Pjotr Maslov puhui uudelleen häikäilemättömästi yhtä ilmeistä pötyä vuonna 1906 (esipuhe 3. painokseen on päivätty huhtikuun 26 p:nä 1906), sitten *kun oli ilmestynyt* „Lisäarvoteorioita” teos, jossa Marx on selittänyt täydellisesti absoluuttisen koron teorian. Tuo on jo ennen kuulumatonta! Kun en voi tässä toistaa sitä Pjotr Maslovin tekemien Marxin „oikaisujen” yksityiskohtaista erittelyä, joka on esitetty kirjassani, rajoitun vain toteamaan, että nämä korjaukset ovat porvarillisen poliittisen taloustieteen kuluneita argumentteja. Pjotr Maslov menee niin pitkälle, että asettaa Marxin absoluuttisen korkoteorian vastakohdaksi „tiilituotannon” (s. 111), nostaa uudelleen esiin „maan vähenevän hedelmällisyyden lain”, väittää, että „ilman tätä lakia ei voida selittää „valtamerentakaista”

* M. Shanin on kirjassaan „Kunnallistaminen vai omaisuudeksi jakaminen”, Viina, 1907, korostanut kysymyksen maanviljelyspuolta, mutta ei ole ymmärtänyt kahta kehitystietä eikä nykyisen maanhallinnan hävittämisen merkitystä.

** „Agraarikysymys”, 3. painos, s. 108, huomautus.

*** Ks. Teokset, 5. osa, s. 117. *Toim.*

kilpailua” (s. 107), ja loppujen lopuksi päättyy puheissaan siihen, että *narodnikkien katsomusta ei voida kumota kumoamatta Marxia*: „Ellei olisi olemassa sitä tosiasiaa, että samalla maa-alalla suoritettujen toisiaan seuraavien työnkulutusten tuottavuus laskee, niin voitaisiin vielä ehkä toteuttaa... narodnikkien idylli” (Maslov „*Obrazovanije*” julkaisussa, 1907, № 2, s. 123). Sanalla sanoen, Pjotr Maslovin taloustieteellisessä teoriassa *ei ole* yhtään ainoata *elävää sanaa* kysymyksestä, joka koskee absoluuttista korkoa, maan hedelmällisyyden vähenemisen „tosiasiaa”, „narodnikkilaisuuden” perusvirheitä ja niitä eroavaisuuksia, joita on maanviljelyskulttuurin paranemisen ja tekniikan paranemisen välillä. Kun Maslov kumosi absoluuttisen koron teorian puhtaasti porvarillisilla argumenteilla, joita viralliset pääoman puolustajat ovat äiteloittäneet äärimmäisyyteen saakka, oli hänen pakostakin luisuttava marxilaisuuden väärentäjiin riveihin. Mutta vääristeltyään marxilaisuutta Pjotr Maslov oli samalla kuitenkin niin hoksaavainen, että hänen „Agraarikysymys”-kirjansa saksankielisestä käännöksestä *on jätetty pois kaikki* ne korjaukset, joita hän on tehnyt Marxin luonnoshahmotelmiin. Eurooppalaisilta Maslov *piilotti teoriasa taskuun!* Tässä yhteydessä muistui väkisinkin mieleeni — kirjoitin III luvussa — kertomus eräästä tuntemattomasta, joka oli ensi kertaa läsnä antiikin filosofien keskustelutilaisuudessa ja pysytteli siellä koko ajan vaiti. „Jos olet viisas”, sanoi tälle tuntemattomalle eräs filosofeista, „niin menettelet tyhmästi. Jos olet tyhmä, niin menettelet viisaasti”.

On itsestään selvää, että ken kieltää absoluuttisen koron teorian, hän itse riistää itseltään kaiken mahdollisuuden ymmärtää, mikä merkitys on maan kansallistamisella kapitalistisessa yhteiskunnassa, sillä kansallistaminen voi johtaa vain absoluuttisen koron, mutta ei differentiaalikoron hävittämiseen. Se, joka kieltää absoluuttisen koron, kieltää sen, ettei yksityisellä maanomistuksella ole mitään kapitalismin kehitystä *estävää* taloudellista merkitystä. Tämän vuoksi Maslov ja kumpp. ehdottomasti johtavat kysymyksen: kansallistaminen vaiko kunnallistaminen, poliittiseksi kysymykseksi („kenelle maa on luovutettava?”) ja sivuuttavat kysymyksen taloudellisen olemuksen. Samanaikainen osuusmaiden (s.o. kehnompien isäntien hallussa olevien laadultaan huonompien maiden) yksityisomistus

ja maiden toisen (paremman) osan yhteiskunnallinen omistus olisi vähänkin kehittyneemmässä ja vapaassa kapitalistisessa valtiossa kerrassaan *järjetöntä*. Se ei olisi mitään muuta kuin *agraaribimetallismia*.

Tämän menshevikkien virheen seurauksena oli se, että sosialidemokraatit luovuttivat maan yksityisomistuksen arvostelemisen sosialistivallankumouksellisten huostaan. „Pääomassa” Marx on antanut mallinäytteen siitä, miten tätä arvostelua on käytävä *. Meillä sen sijaan on osoittautunut, että sosialidemokraatit eivät lainkaan harjoita tätä arvostelua kapitalismin kehityksen kannalta ja joukot saavat kuulla vain narodnikkien harjoittamaa, s.o. poropovarrillisesti vääristelyä maan yksityisomistuksen arvostelua.

Mainitsen eräänä yksityiskohtana, että venäläisessä kirjallisuudessa on esitetty kansallistamista vastaan tällainenkin perustelu: se merkitsisi „rahakorkoa” talonpoikaisen pienomistuksen oloissa. Se on väärin. „Rahakorko” (ks. „Pääoma”, III)⁶⁷ on tilanherralle tulevaa korkoa, jolle on annettu nykyaikainen muoto. *Nykyaikaisen* talonpoikaisen maanvuokrauksen vallitessa maasta suoritettu maksu on epäilemättä jossain määrin *rahakorkoa*. Maaorjuuden aikaisten latifundioiden hävittäminen jouduttaa talonpoikaiston kerrostumista, voimistaa talonpoikaistorvaristoa, joka jo nyt luo kapitalistista maanvuokrausta: palauttakaa mieleenne ylempänä esitetyt tiedot talonpoikaiston ylempien ryhmien maanvuokrauksesta.

Ja lopuksi on vielä huomautettava, että marxilaisten keskuudessa on levinnyt melko laajalle sellainen käsitys, että kansallistaminen on toteutettavissa muka vasta kapitalismin hyvin korkealla kehitysasteella. Se ei pidä paikkaansa. Silloin otetaan jo päiväjärjestykseen kysymys sosialistisesta eikä porvarillisesta vallankumouksesta. Maan kansallistaminen on mitä johdonmukaisin porvarillinen toimenpide. Marx on *moneen kertaan* väittänyt sitä, aina „Filosofian kurjuudesta”⁶⁸ alkaen. „Lisäarvoteorioita” teoksessaan Marx sanoo (II. Band, I. Teil, S. 208): „Radikaalinen porvari päättyy teoriassa maan yksityisomistuksen kieltämiseen... Käytännössä hänellä ei kuitenkaan riitä rohkeutta, sillä hyökkäys yhtä omistusmuotoa vastaan, työhöihin kohdistuvan yksityisomistuksen muotoa vastaan,

* Ks. esim. „Das Kapital”. III, 2. T., S. 346—347 maan hinnasta kapitalismin kehitystä haittaavana esteenä. Sama, ss. 344—345, 341 ja 342.⁶⁸

olisi hyvin vaarallinen myöskin toiselle muodolle. Porvari on sitä paitsi itse territorialisoinut itsensä”⁶⁹. Venäjällä porvarillinen vallankumous tapahtuu sellaisissa oloissa, jolloin on olemassa radikaalinen porvari (talonpoika), jolla „on miehuutta” asettaa kansallistamisohjelma monimiljoonaisten joukkojen nimessä ja joka ei ole vielä „territorialisoinut itseään”, t.s. sille koituu enemmän vahinkoa (*keski-aikaisesta*) maanomistuksesta kuin hyötyä ja „voittoa” (porvarillisesta) maanomistuksesta. Venäjän vallankumous ei voi voittaa muuten kuin siinä tapauksessa, jos tämä kadettin ja työläisen välillä häilyvä „radikaaliporvari” tukee joukkoesiintymisellään proletariaattia tämän vallankumoustaistelussa. Venäjän vallankumous ei voi voittaa muuten kuin proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisdemokraattisen diktatuurin muodossa.

Kirjan neljännessä luvussa on puhe „poliittisista ja taktillisista” näkökohdista agraariohjelman kysymyksissä. Tässä on ensi sijalla Plehanovin „kuuluista” argumentti: „asenteeni avain on maininnassa restauraation mahdollisuudesta”, huudahti hän Tukholmassa (Pöytäkirjat, s. 113). Mutta se on aivan ruostunut avain, kadettilainen avain, jonka avulla tehdään *sopimus* taantumuksen kanssa „restauraationvastaisten takeiden” varjolla. Plehanovin perustelu on mitä surkeinta sofismia, koska hän itse vakuuttaa, ettei ole olemassa takeita restauraatiota vastaan, ja kuitenkin *keksii* tällaisia takeita. „Se (kunnallistaminen) ei luovuta maata vanhan järjestelmän poliittisille edustajille” (Plehanovin puhe, s. 45). Mitä on restauraatio? Valtiovallan siirtymistä vanhan järjestelmän edustajain käsiin. Voiko olla takeita restauraatiota vastaan? Ei, sellaisia takeita „ei voi ollakaan” (Pöytäkirjat, s. 44, Plehanovin puhe). Siksipä... hän keksi takeen — „kunnallistaminen ei luovuta maata”.

Kunnallistettaessa jää *taloudellisessa suhteessa* voimaan *ero* osuusmaiden ja tilanherrojen maiden välillä, t.s. se helpottaa restauraatiota eli *tämän eron voimaanpalauttamista* de jure*. *Poliittisessa* suhteessa kunnallistaminen on *laki* tilanherrojen maiden hallintaoikeuden muuttamisesta. Mitä on laki? Hallitsevien luokkien tahdon ilmaus. Restauraatian tapahtuessa *nämä samat* luokat tulevat

* — Juridisesti. Toim.

uudelleen *hallitseviksi*. Vai voiko laki sitoa niitä, toveri Plehanov? Jos olisitte ajatellut tätä, niin olisitte ymmärtänyt, ettei mikään laki voi kahlita hallitsevien luokkien tahdon ilmaisua. Kansallistaminen sen sijaan vaikeuttaa restauraatiota *taloudellisessa* suhteessa, koska se *hävittää kaikki* väliseinät, *koko* keskiaikaisen maanomistuksen ja *mukauttaa* sen uusiin, yhteenpunoutuviin kapitalistisiin tuotanto-oloihin.

Plehanovin sofistiikka merkitsee *kadettien* taktiikan hyväksymistä: proletariaattia ei pidä johtaa täydelliseen voittoon, vaan *sovinnon tekoon* vanhan vallan kanssa. Todellisuudessa ainoana absoluuttisena „takeena restauraatiota vastaan” on sosialistinen kumous Lännessä, suhteellisena takeena taas on vallankumouksen päätökseen vieminen, vanhan *mahdollisimman radikaalinen* hävittäminen, *korkein* demokratian aste (tasavalta) politiikassa ja tien raivaaminen kapitalismille talouden alalla.

Plehanovin toinen argumentti kuuluu: „Yhteiskunnallisen itsehallinnon elimien muodossa, joiden hallinnassa maat ovat, kunnallistaminen luo suojamuurin taantumusta vastaan. Ja se tulee olemaan hyvin luja suojamuri” (Pöytäkirjat, s. 45). Tuo ei ole totta. Paikallinen itsehallinto ei ole missään eikä milloinkaan ollut eikä voi olla suojamuurina taantumusta vastaan kapitalismin kaudella. Kapitalismi vie *kiertämättömästi* valtiiovallan keskittymiseen, ja *jokainen* paikallinen itsehallinto tulee *ehdottomasti* voiteuksi taantumuksellisen valtiiovallan oloissa. Plehanov saarnaa *opportunistia*, kun hän ei kiinnitä huomiota „demokratismiin keskuksessa” eli *tasavaltaan*, joka on kapitalistisessa yhteiskunnassa ainoa ajateltavissa oleva suojamuri taantumusta vastaan, vaan paikalliseen itsehallintoon, joka suurten historiallisten tehtävien edessä on aina voimatonta, pientä, pikkumaista, epäitsenäistä ja pirstoutunutta. „Talonpoikainen agraarivallankumous” *ei voi* voittaa Venäjällä voittamatta keskusvaltaa, mutta Plehanov saarnaa menshevikeille katsomuksia, joita menshevikki Novosedski esitti Tukholmassa: „Todella demokraattisten paikallisten itsehallintojen aikana voidaan nyt hyväksytyt ohjelma toteuttaa elämässä (kuulkaahan!) keskushallituksen demokratisoinnin sellaisenkin asteen vallitessa, jota ei voida sanoa sen demokratisoinnin korkeimmaksi asteeksi. Demokratisoinnin niin sanoakseni suhteellisenkin asteen vallitessa

kunnallistaminen ei tule olemaan vahingollinen, vaan hyödyllinen” (Pöytäkirjat, s. 138).

Tämä on selvääkin selvempää. Opettakaamme kansaa mukautumaan monarkiaan, ehkä „he” eivät „kiinnitäkään huomiota” alueiden mitassa harjoittamaamme toimintaan ja „sästävätkä henkemme”, kuten Shtshedrinin rantatörön hengen. Kolmas Duuma on hyvin kuvaava esimerkki siitä, minkälaiset ovat kunnallistamisen ja paikallisen demokratiin mahdollisuudet silloin, kun demokratiin keskuk-sessa on „suhteellista”, menshevististä.

Edellisen lisäksi kunnallistaminen lujittaa federalismia ja alueiden pirstoutuneisuutta. Eihän oikeistolainen kasakka Karaulov II Dumassa suotta sättinyt kansallistamista yhtä hyvin kuin Plehanovkin (Pöytäkirjat, s. 1366) ja sanonut kannattavansa kunnallistamista alueittain. Kasakkain maat Venäjällä ovat jo kunnallistettuja. Ja juuri se, että valtio on pirstoutunut erillisiksi alueiksi, oli yhtenä syynä tappioon, jonka vallankumous kärsi ensimmäisessä kolmivuotisessa kamppailussa!

Kansallistaminen voimistaa porvarillisen valtion keskus-valtaa! — näin kuuluu seuraava argumentti. Ensinnäkin, tämä peruste esitetään tarkoituksessa herättää epäluuloa eri kansallisuuksien sosialidemokraattisissa puolueissa. „Mahdollisesti”, kirjoitti P. Maslov „*Obrazovanijessa*”, 1907, № 3, s. 104, „eräillä seuduilla talonpojat suostuisivatkin jakamaan maitaan keskenään, mutta jonkin suuren alueen (esim. Puolan) talonpoikien kieltäytyminen jakamasta maitaan on riittävää, jotta kaikkien maiden kansallistamisen ehdotus osoittautuisi järjettömyydeksi”. On siinäkin perustelu, ei muuta voi sanoa! Eiköhän meidän pidä luopua tasavallasta, koska „jonkin suuren alueen talonpoikien kieltäytyminen... on riittävää” j.n.e.? Tämä ei ole mitään perustelua, vaan demagogiaa. Meidän poliittinen ohjelmamme sulkee pois kaikkinaisen väkivallan ja epäoikeudenmukaisuuden vaatien eri maakunnille laajaa autonomiaa (ks. puolueen ohjelman 3. pykälää). Tämä merkitsee, ettei kysymys ole siitä, että jälleen keksittäisiin porvarillisessa yhteiskunnassa saavuttamattomia uusia „takeita”, vaan siitä, että proletariaatin puolue propaganda agitaatiotoiminnallaan kehottaisi yhdistämään eikä pirstomaan, ratkaisemaan keskitettyjen valtioiden ylevät tehtävät eikä pyrkimään syrjäkulmalaiseen metsistymiseen

ja kansalliseen rajoittuneisuuteen. Agraarikysymyksen ratkaisee keski-Venäjä, reuna-alueilla *ei voida* toimia muuten kuin *esimerkin voimalla* *. Tämä on ilmeisen selvää jokaiselle demokraatillekin, sosialidemokraatista puhumattakaan. Ja kysymys on vain siitä, pitääkö proletariaatin *nostaa* talonpoikaista korkeimpien päämäärien tasolle vai pitääkö sen itsensä *laskeutua* talonpoikaiston pikkuporvarilliselle tasolle.

Toiseksi, väitetään, että kansallistaminen lisää keskuksen mielivallan mahdollisuutta, byrokraatiaa j.n.e. Mitä byrokraatiaan tulee, niin on sanottava, että maiden *hallinta* tulee kansallistamisenkin oloissa jäämään paikallisen itsehallinnon haltuun. Tämä merkitsee, että edellä esitetty argumentti on valheellinen. Keskusvalta säättää yleiset ehdot, s.o. kieltää esimerkiksi kaikkinaisen maiden luovutuksen j.n.e. Ja eikö meidän nykyinen, s.o. menshevistinen, ohjelmammekin anna „demokraattisen valtion hallintaan” ei ainoastaan „siirtoasuttamisvarantoa”, vaan myös „yleisvaltakunnallisen merkityksen omaavat metsät ja vesistöt”? Mutta on typerää piilottaa päätä siiven alle, ja onhan tässäkin mahdollista *rajaton* mielivalta, koska itse valtion keskusvalta tulee määräämään, *millä* vesistöillä ja metsillä on yleisvaltakunnallinen merkitys. Menshevikit eivät etsi „takeita” sieltä mistä pitäisi: *vain* täydellinen demokratismi keskuksessa, vain *tasavalta* voi turvata sen, että selkkaukset keskuksen ja eri alueiden välillä ovat vähiten mahdollisia.

„Porvarillinen valtio voimistuu”, huutavat menshevikit, jotka salaa tukevat porvarillisia monarkisteja (kadetteja), mutta julkisesti lyövät rintaansa, kun on kysymys myös porvarillisten tasavaltalaisten tukemisesta. Oikea historian kysymys, jonka objektiivinen historian, yhteiskunnan kehitys on eteemme asettanut, kuuluu näin: agraarikehitys preussilaiseen vaiko amerikkalaiseen malliin? tilanherrainen monarkia pseudoperustuslaillisuus viikunanlehtenään vaiko talonpoikainen (farmarien) tasavalta? Kun suljetaan silmät näkemästä, että historia on objektiivisesti asettanut kysymyksen *näin*, niin se merkitsee itsensä ja muiden pettämistä, sitä, että poroporvarin tavoin pakoillaan kärkevää

* Kapitalistisessa valtiossa maan yksityisomistus ja kansallistaminen *eivät* voi menestyä rinnakkain. Toisen niistä on päästävä voitolle. Työväenpuolueen tehtävänä on puolustaa korkeampaa järjestelmää.

luokkataistelua, demokraattisen vallankumouksen kysymyksen terävää, selvää ja jyrkkää asettamista.

Me emme voi vapautua „porvarillisesta valtiosta”. Vain poroporvarit voivat haaveilla sellaista. Vallankumouksemme on porvarillinen vallankumous juuri siksi, ettei siinä käydä taistelua sosialismin ja kapitalismin välillä, vaan *kapitalismin kahden eri muodon välillä*, sen kahden kehitystien välillä, porvarillis-demokraattisten laitosten kahden eri muodon välillä. Lokakuulaisten tai kadettien monarkiakin on menshevikki Novosedskin kannalta katsoen „*suhteellista*” porvarillista „demokratiaa”. Proletaaris-talonpoikainen tasavaltakin on porvarillista demokratiaa. Me emme voi ottaa vallankumouksessamme *yhtään askelta* — emmekä ole ottaneet askeltakaan — *tukematta* tavalla tai toisella porvariston näitä tai noita kerroksia vanhaa järjestelmää vastaan.

Kun meille sanotaan, että kansallistaminen merkitsee rahojen käyttämistä armeijaan, mutta kunnallistaminen merkitsee niiden käyttämistä lääkintään ja kansanvalistukseen, niin se on poroporvarille sopivaa sofistikkua. Näin, sananmukaisesti näin järkelee Maslov: „...,Kansallistaminen, s.o. (sic!*) maankoron käyttäminen armeijaan ja sotalaivastoon; maiden kunnallistaminen, s.o. koron käyttäminen väestön tarpeisiin” („*Obrazovanije*”, 1907, № 3, s. 103). Se on pikkuporvarillista sosialismia eli karpästen hävittämisellä sellaisella myrkyllä, jota on ripoteltava kiinniotettujen karpästen suuhun! Kelpo Maslov ei ole älynnyt sitä, että jos zemstvot Venäjällä ja kunnallishallitukset Lännessä kuluttavat lääkintään j.n.e. enemmän kuin valtio, niin vain siksi, että porvarillinen valtio on jo suorittanut *omat* tärkeimmät menonsa (ne, joilla on turvattu porvariston herruus luokkana) suurinta tuloa tuottavista lähteistä ja *jättänyt* paikallisille laitoksille niin sanottuja „väestön tarpeita” varten *toisarvoiset* tulolähteet. Satoja tuhansia — sotaväelle, lantteja — *proletariaatin* tarpeisiin, — sellainen on menojen todellinen suhde porvarillisessa valtiossa, ja täytyy olla Maslov voidakseen ajatella, että ei tarvitse muuta kuin *siirtää* korko kunnallishallitusten „määräysvaltaan”, jotta ovelasti „politikoivat” menshevikit saavat petetyksi porvarillista valtiota! Tämän „ovelan politiikanko”

* — sillä tavalla! *Tolm.*

ansiosta porvarillinen valtio alkaa antaa proletaareille satoja tuhansia ja armeijalle ja laivastolle lantteja?

Todellisuudessa menshevikit harjoittavat poroporvarillista politiikkaa: karttavat paikallisen itsehallinnon provinssiaalissa kolkassa sen historian asettaman polttavan kysymyksen ratkaisemista, pitääkö meillä olla keskitetty farmarien porvarillinen tasavalta vai keskitetty junkkerien porvarillinen monarkia. Älkää kartelko, hyvät herrat! Ei mikään provinssikanta eikä mikään kunnallissosialismin liehittely vapauta teitä osallistumasta *ehdottomasti* tämän *polttavan* kysymyksen ratkaisemiseen. Teidän luikertelunne merkitsevät todellisuudessa vain yhtä: että te tuette salaa kadetti-laista tendenssiä ollen samalla ymmärtämättä tasavaltalaisen tendenssin merkitystä.

Tukholman edustajakokouksen pöytäkirjat todistavat selvästi, että kunnallistamista puolustaessaan menshevikit keikaroivat Euroopan fabianilaisella „kunnallissosialismilla”. „Eräät toverit”, sanoo Kostrov niissä, „ovat ensi kertaa kuulevinaan kunnallisesta omaisuudesta. Muistutan heille, että Länsi-Euroopassa on kokonainen suunta (juuri niin! Kostrov tuli tahtomattaan sanoneeksi totuuden!), „kunnallissosialismi” (Englanti)” (Pöytäkirjat, s. 88). Mutta sitä, että tämä „suunta” on *äärimmäisen opportunistin* suunta, ei ole ajatellut Kostrov sen enempää kuin Larinkaan*. Sosialistivallankumouksellisten sopii kyllä sotkea poroporvarillista reformaattoruutta porvarillisen vallankumouksen tehtäviin, mutta sosialidemokraattien ei sovi niin tehdä, hyvät herrat! Porvarillinen intelligenssi Lännessä (fabianilaiset Englannissa, bernsteiniläiset Saksassa, brousselaiset Ranskassa) siirtää luonnollisesti painopisteen *valtiorakennetta* koskevista kysymyksistä paikallisen *itsehallinnon* kysymyksiin. Edessämme on nimenomaan kysymys *valtiorakenteesta*, sen agraariperustasta, ja „kunnallissosialismin” puolustaminen tässä merkitsee sitä, että *leikitään* agraarisosialismia. Antaa poroporvarien kiiruhtaa „tekemään itselleen pesää” tulevan demokraattisen Venäjän rauhallisiin kunnallishallintoihin. Proletariaatin tehtävänä ei ole joukkojen järjestäminen sitä tarkoitusta varten, vaan vallankumoustaistelua varten, jota käydään *täydellisen*

* „Talonpoikaiskysymys ja sosialidemokratia”. Erittäin hämäriä menshevistisen ohjelman selityksiä. Ks. s. 66. Sivulla 103 tämä kovaonninen kunnallistamisen puolustaja osoittaa *parhaaksi* lopputulokseksi *kansallistamisen!*

demokratisoimisen puolesta tänään ja sosialistisen kumouksen puolesta huomenna.

Meitä bolshevikkeja moititaan usein vallankumouksellisten katsomustemme utopistisuudesta, niiden fantastisuudesta. Ja erittäin usein saamme kuulla näitä moitteita juuri kansallistamisen vuoksi. Mutta juuri siinä ne ovat vähiten perusteltuja. Ken pitää kansallistamista „utopiana”, hän ei ajattele sitä, että poliittisten muutosten ja agraarimuutosten on kantavuutensa puolesta ehdottomasti vastattava toisiaan. Kansallistaminen on yhtä „utopistista” — tavallisen poroporvarin kannalta! — kuin tasavaltakin. Molemmat ovat yhtä utopistisia kuin „*talonpoikainen*” agraarivallankumous, s.o. talonpoikaiskapinan voitto kapitalistisessa maassa. Kaikki nämä muutokset ovat yhtä „vaikeita” jokapäiväisen rauhallisen kehityksen mielessä. Ja huutaminen nimenomaan ja yksinomaisesti kansallistamisen utopistisuudesta todistaa ennen kaikkea sitä, että *ei ymmärretä* taloudellisen ja poliittisen kumouksen välistä välttämätöntä ja erottamatonta yhteyttä. Tilanherrojen maita ei voida konfiskoida (ohjelmavaatimus, jonka sekä bolshevikit että menshevikit tunnustavat), ellei ole hävitetty tilanherraista (ja samalla myös lokakuulaista, ei enää puhtaasti tilanherraista) itsevaltiutta. Eikä itsevaltiutta voida hävittää ilman valveutuneiden miljoonaisten joukkojen vallankumouksellista toimintaa, ilman suurta joukkosankaruuden nousua, ilman sitä, että joukot ovat valmiit ja pystyvät „rynnäköimään taivaita vastaan”, kuten K. Marx sanoi Pariisin työläisistä Kommuunin kaudella ⁷⁰. Ja tämä vallankumouksellinen nousu puolestaan ei ole ajateltavissa muuten kuin siten, että hävitetään radikaalisesti *kaikki* maaorjuuden jätteet, jotka ovat vuosisatojen kuluessa painaneet talonpoikia, että hävitetään muun muassa *koko* keskiaikainen maanomistus, kaikki verotus-„yhteisön” asettamat kahleet, kirouksin muisteltavat hallituksen „armollisesti suomat” muruset j.n.e. j.n.e. j.n.e.

Tilan puutteessa (kirjoitukseni on jo niinkin paisunut laajemmaksi kuin mitä „Przełądin” ⁷¹ toimitus minulta pyysi) sivuutan kirjani *viidennen* luvun sisällön („Luokat ja puolueet II Duumassa agraarikysymyksestä käydyissä keskusteluissa”).

Talonpoikain puheilla Duumassa on äärettömän suuri poliittinen merkitys, sillä niissä tulee ilmi se kiihkeä halu

vapautua tilanherrain sarron alta, se palava viha keskiaikaisuutta ja byrokratiaa kohtaan, se vaistonvarainen, välitön, useinkin naiivi eikä aivan selkeä, mutta samalla raju *tavallisten* talonpoikain vallankumouksellisuus, mikä paremmin kuin pitkät järkeilyt todistaa, kuinka suuri potentiaalinen hävitysvoima on talonpoikaisjoukoissa patoutunut aatelistöä, tilanherroja ja Romanoveja vastaan. Tietoisien proletariaatin tehtävänä on säälimättä selvittää, paljastaa ja hävittää kaikki ne niin monilukuiset pikkuporvarilliset harhat, vale-socialistiset fraasit, lapsellisen naiivit toiveet, joita talonpojilla liittyy agraarikumoukseen, mutta niiden hävittämisen tarkoituksena ei ole talonpojan rauhoittaminen ja taltuttaminen (kuten kansan vapauden petturit, herrat kadetit, tekivät kummassakin Duumassa), vaan teräksenseläjän, järkkymättömän ja päättäväisen vallankumouksellisuuden herättäminen joukkojen keskuudessa. Niin konfiskointi, tasavalta kuin yleinen, välitön ja yhtäläinen äänioikeuskin ja salainen äänestys ovat toivottoman „utopistisia” ilman tätä *vallankumouksellisuutta*, ilman *talonpoikaisjoukkojen* sitkeää ja säälimätöntä taistelua. Sen tähden marxilaisten on asetettava kysymys selvästi ja tarkasti: Venäjän taloudellisen kehityksen kaksi suuntaa, kapitalismin kaksi tietä ovat tulleet täysin selväpiirteisiksi. Ajattelkoot kaikki tätä vakavasti. Ensimmäisen vallankumouskampainin kulussa, kolmen vuoden, vuosien 1905—1907 aikana, nämä molemmat suunnat eivät selvänneet meille teoreettisina yleistyksinä eivätkä minään johtopäätelminä 1861 jälkeen seuranneen kehityksen niistä ja niistä *piirteistä*. Ei, nämä suunnat ovat nyt käyneet meille selviksi nimenomaan suuntina, jotka ovat toisilleen vihamielisten luokkien *viitoittamia*. Tilanherroille ja kapitalisteille (loka-kuulaisille) on käynyt täysin selväksi se, ettei ole olemassa muuta suuntaa kuin kapitalistinen ja että *heidän* on mahdollonta kulkea tätä tietä ilman „yhteisön” pakollista ja joudutettua hävittämistä, ja sitä paitsi juuri sellaista hävittämistä, joka on samanlaista kuin... avoin koronkiskurimainen ryöväys, poliisien tai „rankaisu”-joukkojen harjoittama „ryöväys ja hävitys”. Se on sellainen „operaatio”, jossa voi varsin helposti taittaa niskansa! Ja talonpoikaiston suurille joukoille on näiden samojen kolmen vuoden kuluessa käynyt yhtä selväksi se, kuinka turhia ovat kaikki „tsaari-isään” pannut toiveet ja kaikenlaiset rauhalliseen

tiehen perustuvat laskelmoimiset, kuinka välttämätöntä on vallankumouksellinen taistelu kaiken keskiaikaisuuden hävittämiseksi yleensä ja muun muassa koko keskiaikaisen maanomistuksen hävittämiseksi.

Sosialidemokratian kaiken propagandan ja agitaation perustana pitää olla näiden tulosten juurruttaminen joukkojen tietoisuuteen, joukkojen valmentaminen siihen, että ne osaisivat käyttää tätä kokemusta hyväkseen mahdollisimman hyvin järjestettyä, päättäväistä ja järkkymätöntä hyökkäystä varten vallankumouksen *toisessa* kamppailussa.

Senpä vuoksi Plehanovin puheet Tukholmassa siitä, että proletariaatin ja talonpoikaiston toimeenpanema vallan valtaaminen merkitsee „narodnajavoljalaisuuden” henkiinherättämistä, ovat peräti taantumuksellisia. Plehanov on itse mennyt tolkuttomuuteen asti: hänellä käy niin, että „talonpoikainen agraarivallankumous” tapahtuu ilman sitä, että proletariaatti valtaa vallan, ilman sitä, että talonpoikaisto valtaa vallan! Sitä vastoin Kautsky, joka alkuajoina bolshevikkien ja menshevikkien välien katkeamisen jälkeen kallistui ilmeisesti viimeksi mainittujen puolelle, on siirtynyt aatteellisesti ensin mainittujen kannalle tunnustaen, että vallankumouksen voitto on mahdollinen vain silloin, kun on olemassa „liitto proletariaatin ja talonpoikaiston välillä”.

Sellainen vallankumous ei ole ajateltavissa ilman kaiken keskiaikaisen maanomistuksen täydellistä hävittämistä, ilman täydellisen „puhdistuksen” suorittamista, s.o. ilman maiden kansallistamista. Proletariaatin puolueen tehtävänä on levittää tätä mitä johdonmukaisimman ja radikaalisimman porvarillisen agraarikumouksen tunnusta. Ja kun olemme *sen* tehneet, niin silloin katsomme, minkälaiset tulevat olemaan perspektiivit edelleen; katsomme, osoittautuuko sellainen kumous *vain* pohjaksi amerikkalaisesti nopealle tuotantovoimien kehitykselle kapitalismin oloissa *vai* tuleeeko siitä Lännen sosialistisen vallankumouksen prologi.

Heinäkuun 18 pnä 1908.

P. S.* En toista tässä agraariohjelmaluonnostani, joka esitettiin VSDTP:n Tukholman edustajakokoukselle ja on

* — Postscriptum — jälkikirjoitus. Toim.

julkaistu moneen kertaan sosialidemokraattisessa kirjallisuudessa. Rajoitun vain esittämään eräitä näkökohtia. Koska on olemassa kaksi kapitalistisen agraarikehityksen suuntaa, niin ohjelmassa pitää ehdottomasti olla „jos” (Tukholman edustajakokouksessa käytetty erikoissanonta), s.o. ohjelmassa on huomioitava molemmat mahdollisuudet. Toisin sanoen: niin kauan, kun asiat menevät näin kuin tähän saakka, me vaadimme vapaata maankäyttöoikeutta, oikeusistuimia vuokramaksujen alentamiseksi, säätyerotusten hävittämistä j.n.e. Mutta *samaan aikaan me taistelemme nykyistä* suuntaa vastaan, kannatamme talonpoikain vallankumouksellisia vaatimuksia pitäen silmällä tuotantovoimien nopean kehityksen ja luokkataistelun laajan kantavuuden ja vapauden etuja. Tukiessaan talonpoikain vallankumouksellista taistelua keskiaikaisuutta vastaan sosialidemokraattinen työväenpuolue selittää, että agraarisuhteiden parhaimpana muotona kapitalistisessa yhteiskunnassa (ja samalla parhaimpana maaorjuudellisten suhteiden likvidoimisen muotona) on maiden kansallistaminen, että radikaalinen agraarikumous, tilanherrojen maaomaisuuden konfiskointi ja maiden kansallistaminen, on mahdollinen vain radikaalisen poliittisen kumouksen yhteydessä, kun hävitetään itsevaltius ja pystytetään demokraattinen tasavalta.

Tällainen on agraariohjelmaluonnokseni *sisältö*. Luonnoksen se osa, jossa käsitellään *koko* nykyisen agraariuudistuksen porvarillisten piirteiden luonnehtimista ja selitetään sosialidemokratian puhtaasti proletaarinen katsantokanta, tuli Tukholmassa *hyväksytyksi* ja *sisältyy* nykyiseen ohjelmaan.

Julkaistu elokuussa 1908
aikakauslehdessä „Przegląd
Socjaldemokratyczny” № 6
Allekirjoitus: N. Lenin

Julkaistaan aikakauslehdessä
tekstin mukaan
Käännös puolan kielestä